

Valgprogram

Tromsø SV

2019-2023

INNHOOLD

1. Klima og miljø	3
2. Økonomi	6
3. Byutvikling	8
4. Oppvekst	12
5. Helse og omsorg	15
6. Næring	18
7. Kultur, idrett og friluftsliv	22
8. Verden i Tromsø – Tromsø i verden	24

1. Klima og miljø

Tromsø kommune har en ambisiøs Klima-, miljø- og energiplan. Det viktigste målet er 85% reduksjon av klimagassutslippene i Tromsø innen 2030. SV vil være en garantist for at målsettingene i klimaplanen blir oppnådd.

Nullutslippskommune

Det finnes ingen alternativer til å redusere klimagassutslippene. FNs klimapanelers spesialrapport fra oktober 2018 er krystallklar på at vi må gjøre drastiske endringer i hele samfunnet dersom vi skal unngå en klimakatastrofe som gjør store deler av kloden ubeboelig. Alle må bidra til at den globale oppvarmingen ikke stiger med mer enn 1,5 grader sammenlignet med førindustriell tid. Det

ikke kutte sine utslipp. I Norge sier vi at vi bare er 5,1 millioner mennesker, og det spiller ingen rolle hva vi gjør. Men per person er utslippene i Norge blant de høyeste i verden. Hvis alle skulle leve som i Norge, ville vi trenge nesten fire jordkloder. Vi trenger en ny forbrukskultur som er økologisk bærekraftig.

Som oljeprodusent har Norge bidratt sterkt til klimakrisen. Norge har økt sine CO₂-utslipp med 23

krever en halvering av klimagassutslippene innen 2030 og at vi når lavutslippssamfunnet innen 2050. Jordas overflate er allerede rundt én grad varmere enn før vi begynte å slippe ut klimagasser i stor skala. Vi har bare ti til tolv år på oss til å snu utviklingen.

Vi i Norge kan ikke lenger betale oss ut av klimakrisen. Vi må bidra selv. I verden foregår en pekelek, der ingen tar ansvar for sine utslipp. Kina og India viser til at de har lave utslipp per person, og vil ikke kutte sine utslipp. USA viser til at Kina og India er mange flere mennesker enn dem, og vil

% siden 1990. Til sammenligning reduserte Danmark, Sverige, Tyskland og Storbritannia sine utslipp med mer enn 20 % i samme periode. For at Norge skal ta sin rettmessige andel av kuttene, må vi redusere mer enn 50 % innen 2030.

Den norske regjeringens klimapolitikk er en katastrofe og tilsvarer tre til fire grader global oppvarming hvis den ikke endres. Utslippene vil bare kuttes med 13,5 % innen 2030 og i underkant av 40 % innen 2050. Det er ikke i nærheten av nok til å innfri kravene i Paris-avtalen. Det holder ikke å hevde at oljeutvinning er bedre enn kulldrift. Vi må

bort fra fossile energikilder og over på fornybare. Klimarettferdighet innebærer at Norge burde tatt en lederrolle i klimakampen. Det må et regjeringsskifte til før det vil skje.

Det grønne skiftet

Byene har et spesielt ansvar. Oslo kommune er i 2019 europeisk miljøhovedstad. Oslos mål er å kutte klimagassutslippene med 95 % innen 2030.

Klimaplanen, som ble vedtatt i 2018, skal sikre at Tromsø er i front i arbeidet med å skape nullutslippssamfunnet. De neste årene er sentrale for å gjennomføre planen. Arktis er særlig sårbart for klimaendringer. Vi bor nært isfronten og temperaturøkninger i havet vil få store konsekvenser for oss. Som kystsamfunn vil vi være utsatt for havnivåstigninger og ekstremvær, med stormer og mye nedbør. Klimatilpasninger er en del av klima- og miljøplanen. Det vil være en direkte fordel for innbyggerne i Tromsø å satse på grønne løsninger.

Veitrafikk og sjøfart er de største utslippskildene av klimagasser i Tromsø. Tenk Tromsø sin strategi er å få et så godt busstilbud i Tromsø at innbyggerne foretrekker å reise kollektivt og at sykkel- og gangveiene skal være et attraktivt alternativ til å bruke bil. Bompenger er nødvendig for å få ned bilbruken og dermed utslippene. Det skal være billig å ta bussen, og den skal gå ofte. Vi vil ha en byplanlegging der folk får de tjenester og tilbud de har behov for i nærheten av der de bor.

Lufta er for alle

Tromsø har et luftforurensningsproblem som i hovedsak skyldes at altfor mange kjører med piggdekk. Flere dager i løpet av vinteren advares folk med luftveisproblemer mot å gå ut. Slik kan vi ikke ha det. Vi vil at Tromsølufta skal være for alle. Hvis ikke ordningen med å gi 1400 kroner til de som bytter til piggfrie dekk gir bedre uttelling enn i dag, vil SV vurdere innføring av piggdekkavgift. Vi vil innføre bilfrie soner i bomiljø og Tromsø sentrum. Det vil gjøre Tromsø til en sunnere og triveligere by å bo i.

Tromsø SV vil:

- gjennomføre en holdningskampanje blant innbyggerne med fokus på hva den enkelte kan gjøre for å bidra til å oppfylle klimamålene. La skoleelevene bli kjent med Klima-, miljø- og energiplanen.
- invitere næringslivet i Tromsø-området til et nærmere samarbeid om klima, miljø og energi.
- innføre piggdekkavgift dersom dagens ordning ikke gir resultater.
- redusere det materielle forbruket ved å stimulere til økt deling, økt repareringsgrad, forbruksminimerende offentlig innkjøp og flere bruktmarked.
- videreutvikle Remiks sitt samfunnsoppdrag i offentlig eie. Videreutvikle gjenbruksordningene. Sørge for at alt avfall – også bedriftsavfall – kildesorteres. Øke kunnskapen om farlig avfallssortering.
- intensivere arbeidet mot plastforsøpling av naturen både til havs og på land, slik at vi innen 2030 oppfyller FN's nullvisjon for marin forsøpling.
- pålegge alle små og store båtthavner å etablere avfallsplaner.
- sørge for at kystsoneplanen først og fremst ivaretar hensynet til livet i havet. Kravene til oppdrettsnæringa som er nedfelt i Klimaplanen skal iverksettes så raskt som mulig.
- at kommunen skal engasjere seg mot miljøtruslene som økt tankbåttrafikk og oljeutvinning i nord, kjernekraftverk, atomlagring og nikkelforurensning representerer.
- arbeide for at Tromsø havn ikke skal ta i mot atomubåter eller andre reaktordrevne fartøy .
- være særdeles restriktiv med å omdanne LNRF-områder til andre formål. Dette gjelder også småkraftutbygging.
- stimulere til fornybar energiproduksjon lokalt, som for eksempel solcellepaneler på bolighus og hytter.
- pålegge bruk av landstrøm på større skip ved havna i Tromsø.
- etablere forsøksbydeler for energiutveksling og smart-city styring innenfor byområder og kvartaler.

- at kommunens bygningsmasse skal sikte mot plusshus-standard når de rehabiliteres og at alle byggeprosjekter skal være tilpasset bærekraftig økonomi.
- etablere en ressursbank for materialer og gjenstander. Utvide gjenbruksstasjonene for materialressurser, bl.a. ved mer digitalisering, sporing og synliggjøring.
- innføre gratis adgang på bybussen på dager med høy luftforurensning.
- innføre regler for bruk av vannscootere som ivaretar hensynet til sårbart fugleliv og fredelig friluftsliv.
- styrke naturmangfoldet i byen og bidra til å motvirke tap av arter. Vi vil legge til rette for flere bier, humler og sommerfugler. Flere fugler, og mer

mangfoldig planteliv i parker, veirabatter, på grønne tak og i parseller.

- sikre grensene for Tromsømarka på Kvaløya, Tromsøya og fastlandet.
- Bygge flere ladepunkter for elbil.
- Gjøre stadig større del av Tromsø kommunes kjøretøypark fossilfri.
- SV vil forby privat oppskyting av fyrverkeri på nyttårsaften og heller bidra sammen med byens næringsliv og befolkning til å støtte fjellfyrverkeriet på fjellheisen.

2. Økonomi og omstilling

Det største ansvaret politikerne har er å forvalte innbyggernes skatte kroner på en best mulig måte. Samarbeidspartiene SV, Ap og Rødt satte i 2015 i gang Forbedringsprogrammet som er et stortilt omstillingsprosjekt i Tromsø. Målet er en sunn kommuneøkonomi som gjør oss i stand til å gi gode og effektive tjenester til innbyggerne i framtida. Tromsø SV vil videreføre dette omstillingsarbeidet i neste periode for å unngå å måtte kutte i tilbudet på helse, skole, kultur og miljø.

De siste tre årene har kommunens økonomi bedret seg og det har vært mulig å bygge opp et disposisjonsfond som gir trygghet for svingninger i økonomien. Fortsatt har vi utfordringer innen helse og omsorg, og det er fremdeles byggeprosjekter som overskrider kostnadsrammene. Løsningen er å gjennomføre tiltak som vi vet har effekt. I kommende periode vil SV løfte fram spesielt fem saker:

1. Velferd uten profitt

Vi vil ta tilbake tjenester innen hjemmetjenesten, barnevern, rus og psykiatri som i dag drives av profittbaserte kommersielle selskap. SV vil si opp avtalen med ISS, slik at kommunen kan lage maten i hjemmetjenesten og sykehjemmene. Mange av de store selskapene som har oppdrag for kommunene har hovedkontor i skatteparadis og unndrar skatt for mangfoldige milliarder kroner som kunne gått til tjenester til innbyggere. Fellesskapets midler skal gå til fellesskapet.

2. Økt bemanning og flere hele, faste stillinger

Bemanningskontor i oppfølgingstjenesten har vært en suksess. SV vil i neste periode opprette bemanningskontor for barnehagene og sykehjemmene. Tromsø kommune har inngått avtaler med fagforeningene for flere heltidsstillinger. Avtalene øker blant annet antall ansatte med utdanning på helgevakter. SV vil videreføre avtalene slik at vi kan nå målet om flest mulig hele, faste stillinger. I tillegg til mer kontinuitet og bedre kvalitet på tjenestene, vil flere

heltidsstillinger gjøre kommunen mer attraktiv som arbeidsgiver. Bemanningskontorer vil redusere turnover, redusere sykefravær og spare kommunen for store utgifter til innleie av vikarer.

3. Tillitsreform i hele kommunen

Det er de ansatte som utøver tjenestene som kjenner problemene i kommunen best. Tillitsreformen skal gjelde for all kommunal drift. Fokuset skal flyttes fra overprøving og overstyring til en mest mulig helsefremmende tilnærming til tjenestene og en styrket pasient- og brukerrolle. Gjennom tillitsreformen vil ansatte få muligheter til å dreie tid og ressurser over på forebygging, rehabilitering og mestring, der pasientens eller brukerens behov er i fokus. I samarbeid med fagforeningene vil SV at Tromsø kommune skal gjennomføre forsøksprosjekt med sekstimersdag ved enkelte avdelinger i barnehage eller sykehjem

4. Investering i helse- og omsorgsbygg og investering i flere utleieboliger

Tromsø kommune mangler tilpassede boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne, omsorgsboliger til eldre og boliger til mennesker med rus- og psykiatriske lidelser. Fremdeles bruker vi mye ressurser på dyre og uegnede tiltak i stedet for å gi folk boligene de trenger. Siden SV, Ap og Rødt tok over etter valget i 2015 har kommunen bygd Otium Bo og Velferdssenter, Trudvang Barneboliger, nytt krisesenter og Himmel og Hav. I neste periode vil vi at kommunen skal fokusere på byggingen av Forsøket 5, Fergevegen omsorgsboliger, skaffe flere boliger til mennesker

med rusrelaterte lidelser og bygge Sommerlyst avlastningsboliger.

5. Ta kontroll over byggeprosjekter

Kommunen må ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse internt til å følge opp kommunale byggeprosjekter, slik at vi unngår kostnadsoverskridelser. Tromsø kommune vil sikre at arbeidslivets lover, regler og avtaler etterleves. Ryddige og transparente arbeidsvilkår er en forutsetning for at bransjen skal kunne drive seriøst. Forhold som er avdekket under byggingen av Tromsøbadet tyder på at ikke alle aktører som får oppdrag fra kommunen følger norsk standard og norske arbeidsmiljøkrav. Det vil vi ha slutt på.

Å forvalte kommunens økonomi på vegne av innbyggerne, er noe av det viktigste politikerne gjør. Det er viktig å gjøre riktige prioriteringer slik at innbyggerne får gode tilbud innen alle områder og at vi ikke velger dyre løsninger der det finnes bedre alternativer. I tillegg skal kommunen sørge for å være godt forberedt på framtidige utfordringer knyttet til blant annet befolkningsvekst, infrastruktur, klima og miljø.

Offentlig-privat-samarbeid (OPS) blir av mange trukket fram som et alternativ som vil redusere lånegjelden for kommunen. Erfaringene viser tvert imot at det blir vesentlig dyrere for kommunen, ettersom de private utbyggerne er moms-pliktige og har mindre gunstige lånevilkår enn det offentlige. Vi vil ikke gå inn i samarbeidsprosjekter der den økonomiske byrden i siste instans blir lastet over på innbyggerne.

Stortinget stiller stadig strengere krav til hva kommuner i Norge skal levere og flytter stadig flere oppgaver over på kommunene, uten at det følger med friske penger. Regjeringas politikk med å prioritere store skatteutt for Norges rikeste, går i neste omgang ut over de skattefinansierte tjenestene som kommunene har ansvaret for. Vi vil jobbe for å få skiftet ut dagens regjering med en politikk som satser på fellesskapet foran milliardærene. I tillegg er det nødvendig for

kommunen å finne nye måter å løse oppgavene på for å møte framtidens krav. SV mener kommunen må intensivere satsingen på velferdsteknologi og digitale løsninger.

SV vil de neste årene fortsette å bygge opp kommunens disposisjonsfond til 300 millioner kroner. Tromsø SV vil ikke holde_eiendomsskatten kunstig lav for å gagne de få dersom regjeringens manglende bevilgninger til kommunene tvinger oss til å kutte i velferdstjenester til de mange.

Tromsø SV vil:

- si opp avtalen med ISS og ta tilbake kjøkkendriften i kommunal regi.
- si fortsatt nei til all privatisering og konkurranseutsetting av velferdstjenester.
- ta tilbake tjenester som i dag er satt ut til private omsorgsselskap.
- sikre heltidskultur i Tromsø kommune.
- utvide ordningen med bemanningskontor til oppvekstsektoren.
- fortsette omstillingsarbeidet i hele kommuneorganisasjonen.
- bygge nok omsorgs- og utleieboliger.
- sikre tett oppfølging av kommunale byggeprosjekt for å unngå budsjettsprikk.
- bygge opp disposisjonsfondet til kroner 300 millioner.
- bruke Oslo-modellen, med krav om at arbeidslivets lover, regler og avtaler etterleves, i alle byggeprosjekt.
- Sikre at Troms Kraft forblir i heleid, offentlig eie
- Gjennom bunnfradrag og eventuelle forsøksordninger gjøre eiendomsskatten mer progressiv

3. Byutvikling

Alle mennesker har rett til egen bolig. Boligprisene i Tromsø er blant landets høyeste, og lavtlønte og folk i etableringsfasen presses ut av byen. Tromsø SV vil redusere boligprisene. Vi vil også ha en kommune der det er enkelt å ta miljøvennlige valg i hverdagen. Tromsø må inngå en byvekstavtale der mesteparten av midlene brukes på gang, sykkel og kollektivtransport.

Byfortetting

Tromsø er en av de kommunene som vokser raskest i Norge. Det gir press på ledige arealer. Spesielt utsatt er områder regulert til friluftsliv og landbruk. Det er ofte konflikt mellom verdier som godt bomiljø, lekeområder og siktlinjer på den ene siden, og utbyggernes ønske om størst mulig arealutnytting som skaper høyest profitt på den andre siden. SV står på folks side.

SV mener det er nødvendig å bygge tett og høyt, men det må passe inn i eksisterende bebyggelse. Det er ikke god byutvikling at de høyeste byggene plasseres i front og skygger for de som bor bak. Enkelte utbyggere selger den samme utsikten flere ganger, med stadig dårligere resultat for de som kjøpte seg inn i området først. Vi bor langt mot nord, og det å se sola betyr mye for folk. Tromsø trenger en høyhusplan som angir hvor høyt man kan bygge i de ulike områdene av byen, og hvor høyhus kan plasseres. Uten en forpliktende plan vil utbyggerne være de som initierer byutvikling. Det er ikke Tromsø tjent med.

I Tromsø må du ikke gå mange skritt for å komme ut i naturen. Dette er en styrke ved både distrikt og sentrum. SV vil ikke tillate mer bygging som hindrer allmennheten tilgang til fjæra. Vi vil bo i en by der det fortsatt er sol i sentrum og der alle har tilgang til sjøfronten.

SV mener fortetting er helt nødvendig for kommunen. Beregninger fra Statens Vegvesen viser at kommunen vil redusere behovet for bruk av bil med rundt 4500 reiser per år dersom vi bygger byen tettere. Det har betydning for alt fra hvor kommunen skal bygge nye boliger, til hvordan vi investerer i kommunens infrastruktur. Det betyr at

nye boliger må etableres langs eller i forlengelsen av gode kollektivåre. Parallelt med at nye boligområder etableres må det legges til rette for gange, sykkel og for folk med nedsatt funksjonsevne. Det må sikres tilstrekkelig HC-parkeringsplasser nær friluftsområdene.

Tromsø SV vil:

- lage en forpliktende høyhusplan som sikrer at framtidige høyhusprosjekter tar hensyn til eksisterende bebyggelse.
- at ny bebyggelse må tilpasses eksisterende bebyggelse i området.
- støtte opp om et levende sentrum.
- at kommunen aktivt skal oppsøke og inkludere innbyggere tidlig i planprosesser.
- ta initiativ til å rydde opp gamle fyllinger og forsøplede områder.
- verne om de bynære jordbruksområdene med å jobbe mot utvikling av boligfelt i disse sonene
- planlegge for å lage grønne, tilgjengelige og aktiviserende møteplasser i alle bydeler
- jobbe for å styrke gamlebyens posisjon, som et levende, attraktivt historisk senter for byen, landsdelen og Arktis.

Bolig for alle

Høyresiden mener markedet vil løse problemene. Det er feil. Det uregulerte boligmarkedet presser prisene opp i stedet for ned. Det kreves derfor aktive virkemidler for å få lavere boligpriser. SV vil videreføre tiltakene i den boligpolitiske handlingsplanen. Vi vil omgjøre Arnestedet AS til et kommunalt foretak med formål å drive sosial boligbygging for både leie og salg etter kriterier knyttet til sosial profil, klimanøytralitet og arkitektonisk kvalitet.

Tromsø kommune har stor mangel på omsorgs- og utleieboliger. Private utleierye har en stabil og sikker betaler når kommunen må ut på leiemarkedet. Boligene må ha en standard som kommunen kan være bekjent med og sikkerheten må være ivaretatt. SV vil skaffe nok omsorgs- og utleieboliger inntil behovet er dekket. Det vil på sikt presse prisene på utleiemarkedet ned. Siden SV, Rødt og Ap vant flertall i 2015 har det blitt kjøpt og bygd flere boliger enn noen gang tidligere. SV vil videreføre denne politikken.

For å skape varierte bomiljø, må boliger tilpasset ulike familiestørrelser og livsfaser planlegges i de samme områdene. Det bør være mulig for

tilårskomne huseiere på Kvaløya å flytte fra eneboligen til leilighet, uten å måtte flytte til øya eller fastlandet. SV vil også at kommunen skal støtte opp om private initiativ, der formålet er å skape gode bomiljø som kan fremme sosial aktivitet og motvirke ensomhet, slik som det planlagte Seniorhuset på Bymyra.

Tromsø SV vil:

- bygge 400 flere kommunale utleieboliger.
- omdanne Arnestedet AS til et kommunalt foretak.
- legge til rette for rimeligere boliger for

førstegangsetablerere.

- videreføre modellen fra leie til eie.
- samarbeide med utviklingslagene for å utvikle nye boligområder i distriktene.
- at utleieinntektene fra kommunale boliger fortsatt i sin helhet skal gå til å vedlikehold og nybygg innen denne boligmassen.
- Kommunen må i samarbeid med boligkooperasjonen sette i gang prosjekter med mål om å redusere prisen på inngangsbilletten til boligmarkedet.

Tenk Tromsø

Tromsø kommune vokser med cirka 1000 innbyggere hvert år. På Tromsøya vil trafikknettet kollapse hvis biltrafikken skal øke proporsjonalt

med innbyggertallet.

Dagens belønningsordning med staten opphører 1. juli 2019, og drivstoffavgiften, som er en viktig del av denne ordningen, vil bli faset ut. Regjeringen stiller krav om nullvekst i bilbruken for at Tromsø kommune, fylkeskommunen og staten skal avtale en byvekstavtale, slik mange av de andre store byene har inngått. Avtalen gir investeringer i infrastruktur til 8 milliarder kroner, der bilistene skal stå for omlag halvparten av finansieringen. For å oppfylle kravene staten setter til å inngå en byvekstavtale, må Tromsø kommune innføre

bompenger.

SV støtter at kommunen skal gå inn i forhandlinger med staten om en byvekstavtale. Det lar oss løse framtidens trafikkutfordringer. Blant prosjektene i Tenk Tromsø er metrobuss mellom Langnes, Sentrum og Giæverbukta, bussavganger hvert 10. minutt, ny tunnel mellom Langnes og Breivika, ny hovedvei mellom flyplassen og Giæverbukta og ny Kvaløyforbindelse.

Samtidig har SV en smertegrense. Det er viktig at en betydelig del av investeringene i byvekstavtalen går til buss, sykkel og gange. Det er også en sentral forutsetning at staten tar sin del av regningen.

Tromsø SV vil at store veiprosjekter skal komme sent i byvekstavtalen for å sikre at den nye byvekstavtalen ikke blir nok en bilpakke, som så mange byer før oss har innført. Vi vil på den måten hindre at rentekostnadene og budsjettoverskridelsene ved veiprosjektene umuliggjør den storstilte satsningen på buss, sykkel og gange som Tromsø trenger.

SV støtter innføring av bomstasjoner på Tromsøya, men er bekymret over at en slik flat beskatning på bilistene kan fungere sosialt urettferdig. Samtidig er det viktig at Tromsø når målet om nullvekst i biltrafikken. Vi vil derfor jobbe opp mot staten for å gjøre kommunen til pilot for veiprisning med GPS-sporing. Det gir muligheter for å lage et mer rettferdig system.

Tromsø SV vil:

- arbeide for å nå nullvekstmålet i personbiltrafikken.
- etablere metrobusslinje mellom Langnes, Sentrum og Breivika.
- bygge ny Kvaløyforbindelse.
- utvide og ruste opp Strandvegen for å sikre bedre framkommelighet for busser.
- ruste opp bussholdeplassene i bybussområdet.

- bygge ny hovedvei mellom Gimlevegen og Nordøyavegen.

- øke veibredden i Klokkargårdsbakken med minst åtte meter, bygge fortau og rette ut veien.

- bygge innfartsparkering i Tromsøsvingen og utvidelse av bybusstilbudet.

- bygge innfartsparkering på Skjelnan.

- bygge kollektivfelt mellom Blåselvvegen og Blåmannsvegen.

- bygge kollektivfelt mellom Storelva og Blåselvvegen.

- bygge kollektivfelt og kryss i Sykehusvegen.

- bygge nytt kollektivfelt mellom Bruvegen og Turistvegen.

- bygge nytt kollektivfelt fra Workinntunet til Tverrforbindelsen.

- bygge kollektivknutepunkt i Kroken.

- bygge ny bussterminal i Giæverbukta.

- bygge ny rundkjøring på tverrforbindelsen.

- bygge ny bussterminal i Tromsø sentrum.

- bygge ny tunnel fra Breivika til Langnes (ved postterminalen).

- bygge ny hovedvei til flyplassen.

- redusere flaskehals for bussen i lyskryss, kryss med mye personbiltrafikk og kryss med mye kø.

- bygge sykkeltrasé over Tromsøya mellom sentrum og Langnes.

- bygge sykkelvei med fortau fra Jekta til Langnesbakken.

- bygge ny sykkelvei med fortau fra Workinntunet mot Jekta, via tverrforbindelsen.

- bygge ny sykkelvei med fortau fra Langnesbakken til Mellomvegen, langs Kvaløyvegen.

- bygge ny sykkelvei med fortau fra Mellomvegen til Bjørnøygata, langs Strandvegen.

- bygge ny sykkelvei med fortau fra Stakkevollvegen til Nordøyavegen, langs Stakkevollvegen og Ringvegen.

- bygge ny sykkelvei med fortau langs Dramsvegen.

- jobbe for å gjøre Tromsø til forsøkskommune for veiprisning med GPS.

- presse på staten for byggestart av Nord-Norgebanen.

- arbeide for at en større andel av godstrafikken

flyttes over på båt.

- utrede muligheten for bybane, hyperloop og førerløse ferger, herunder utrede bruk av vannbusser som en miljøvennlig og effektiv kollektivtransport mellom Tromsøya-Kvaløya og Tromsøya-Fastlandet (Kroken-Breivika).

- at ved utbygging av nye boligområder bør kollektivtilbud og tilrettelegging for syklende og gående være på plass før boliger tas i bruk.

- at kommunen skal fortsette å arbeide opp mot fylkeskommunen for å bedre busstilbudet i distrikts-Tromsø.

- etablere et bilfritt sentrum.

- utrede bysykler og sykkelheiser.

- innføre et nærbarnehageprinsipp for tildeling av barnehageplass, slik at alle barn i Tromsø kommune er sikret barnehage i sitt bomiljø.

- bygge egne ladepunkter for elbil på utvalgte HC-plasser i kommunen.

- endre parkeringsplasser fra ordinære parkeringsplasser til handikaplasser der det er hensiktsmessig for å forbedre tilgjengeligheten for mennesker med funksjonsnedsettelse.

- Stille krav om at alle nye butikker, næringsbygg og offentlige bygg skal ha universell utforming og ha et tilstrekkelig antall egne HC-plasser iht. parkeringsforskriften. SV vil følge opp at dette overholdes i alle plan- og byggesaker som kommer til politisk behandling.

4. Oppvekst

En god barndom legger grunnlaget for et godt liv. Barn og unge skal ha like gode muligheter til å utvikle seg som mennesker. Barnehagen og skolen skal bidra til å utjevne forskjeller, til å åpne dører mot verden og til å gi historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringen skal fremme deltakelse i samfunnet, og gjennom lek og variert undervisning skal barna i Tromsø trenes i å samarbeide med andre, i å være kreative og i å tenke kritisk.

En barnehage fylt med læring gjennom lek
Barnehagen spiller en viktig rolle for barns utvikling og læring. Tromsø SV vil sikre at barnehagene har god finansiering og nok ansatte. SV vil at barnehagen skal ha et godt pedagogisk innhold og at de ansatte har tid til hvert enkelt barn. For å sikre det må vi ha nok pedagoger og nok ansatte i

Fellesskapets penger er ment å gå til ungene, men for mye midler forsvinner til å berike eierne.

I Tromsø har vi også flere eksempler på at internasjonale barnehagekonsern jobber systematisk mot små ideelle barnehager og familiebarnehager for å kjøpe dem opp. SV stiller

barnehagene. I regjering fikk SV vedtatt krav til pedagogtetthet og antall ansatte i barnehager. SV vil i den neste perioden sørge for at Tromsøs barnehager oppfyller pedagognormen og bemanningsnormen.

Det foregår for tiden en ideologisk kamp i Norge. Over hele landet kjøper store barnehagekonsern opp små ideelle barnehager og familiebarnehager. For eksempel har Læringsverkstedet AS kjøpt over hundre barnehager i Norge siden 2016. Det er store penger å tjene på å drive barnehage i Norge.

seg på de ideelle- og familiebarnehagenes side, og vil gjøre det vi kan for at de skal kunne fortsette driften i Tromsø. Alle nye barnehager i Tromsø skal drives av det offentlige eller ideelle.

Barnehagereformen ga alle barn rett til barnehageplass, men ikke i sitt nærområde. Det fører til at en del familier har lang vei til og fra barnehagen. SV vil utrede et nærbarnehageprinsipp for å sikre at alle kan få barnehageplass i sitt nærområde, med unntaksordninger for enkelte typer barnehager, slik som samisk barnehage,

internasjonal barnehage, friluftsbarnhage og studentbarnehager.

Tromsø SV vil:

- styrke etter- og videreutdanningen av ansatte i barnehagene.
- tilrettelegge for at de ideelle barnehagene og familiebarnehagene kan fortsette driften i Tromsø.
- fortsette å utvide supplerende opptak til barnehagene.
- styrke barnehagebudsjettet for å innfri bemanningsnormen.
- utrede et nærbarnehageprinsipp på samme måte som nærskoleprinsippet.
- satse på grønne barnehager med gode utearealer.
- at barnehager skal få være barnehager, og ikke en førskole. Læring skal skje gjennom lek og omsorg. Barnehagene skal ha stor frihet til selv å vurdere hvilke metoder som skal brukes.
- utvide opplæring i temaet vold, overgrep og grensesetting for barnehagebarn, som forebyggende tiltak.
- innføre et kommunalt bemanningskontor i barnehager.
- Tilse et godt samisk barnehage tilbud og øke antallet slike barnehageplasser. Spesielt Guovssahas Mánáidgárdi, Sjømannsbyen barnehage og Gimle studentbarnehage står sentralt i dette.
- Videreutvikling av tilbudet om samisk språk og kulturforståelse i barnehagen, også ovenfor barn uten samisk som hjemmespråk og som går i kommunens øvrige barnehager

En inkluderende fellesskole

En inkluderende fellesskole er viktig for å sikre at alle barn får et godt opplæringstilbud, uavhengig av foreldrenes økonomi. På skolen møtes ulike mennesker, med forskjellig utgangspunkt, i samme klasserom. Hver enkelt elev skal bli sett og få tilpasset opplæring. Det gjør vi med god finansiering av skolene, nok kvalifiserte lærere, tidlig innsats, og en praktisk og variert skoledag.

Skolen kan bidra til at det ikke er foreldrenes

bakgrunn som bestemmer hvor mye barn skal lære, eller hvilke muligheter de skal få senere i livet. Det er helt nødvendig med økt lærertetthet og skolelekser for at alle barn skal bli sett og bli gitt den oppfølgingen de trenger.

Hode og kropp hører sammen. Skolemat gir mulighet for bedre læring, og derfor vil SV innføre skolemat.

I overgangen mellom barne- og ungdomsskolen er det viktig at elever får gå på en skole i nærområdet. SV vil at kommunen skal kjøpe den gamle Lærerhøgskolen og oppretter en ny ungdomsskole på Sør-Tromsøya. Vi vil den neste fireårsperioden bygge en ny ungdomsskole på Kvaløya og en ny barneskole i Tromsdalen.

Tromsø SV vil:

- innføre en felles rabattordning for barnehage og SFO slik at foreldre med barn begge steder får en samlet søskenrabatt.
- satse på tidlig innsats i skolen der elevene er sikret god oppfølging gjennom hele utdanningsløpet.
- innføre Tromsø-timen, en time ekstra i uken knyttet til praktiske og estetiske fag.
- ansette flere kvalifiserte lærere i skolen.
- fortsette arbeidet med tillitsreformen i Tromsøskolen.
- at Tromsø kommune kjøper gamle Lærerhøgskolen.
- inngå ny festeavtale med Skogstua barnehage på tomta til Lærerhøgskolen.
- fortsette arbeidet med oppgraderingen av uterom i skolegårdene.
- bygge ny Kvaløysletta ungdomsskole.
- bygge ny Tromsdalen skole.
- gjennomføre forsøk med utvidet skoledag uten hjemmelekser i grunnskolen
- innføre et skolemåltid.
- utvikle et grensesettingskurs på ungdomsskolen, der deler av opplegget er kjønnsdelt. SV vil styrke seksualundervisningen i ungdomsskolen.
- at kommunen skal lage en handlingsplan mot

seksuell trakassering og overgrep i skolen.

- trappe opp skolehelsetjenesten til en hel helsesykepleierstilling per 300 elever. Det utgjør 12 stillinger i Tromsø

- at kommunen skal ha en skolepsykologtjeneste.
- at samisk språk og kultur skal være en naturlig del av skoletilbudet for alle barn i kommunen.

- barn skal ha god tilgang på samiskundervisning på forskjellige nivå.

- at psykologene i Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) tilbyr veiledning og undervisning om psykisk helse til elever, lærere, foreldre og skoleledelse. Dette muliggjøres ved at psykologene ved PPT fritas fra å skrive sakkyndige vurderinger.

Barnevern

Barnevernet jobber med de mest sårbare barna våre. For SV er det grunnleggende at vi klarer å møte familiene, både barn og foreldre, på en respektfull måte, som forebygger konflikt og legger grunnlaget for en god løsning på sikt. Det kan vi bare gjøre hvis barnevernet har nok ressurser. For SV er det viktig at barnevernet sikres både mange nok ansatte og nok penger til forebygging og tidlig innsats.

Alternativet er at vi får flere avvik, vi klarer ikke å hjelpe de barna vi må hjelpe, vi møter ikke familier med respekt, de ansatte føler at de alltid henger etter og at sykefraværet går opp. Det er også dårlig økonomi å bli hengende etter, siden det er billigere å sette i gang hjelpetiltak tidlig, enn å sette inn omsorgsovertakelser, når ting allerede har skjært seg. Det er derfor viktig å sikre barnevernet nok ressurser.

Barnevernet er under press fra en regjering som ønsker å privatisere flere tjenester. SV vil at barnevernet i Tromsø skal være kommunalt, og vil jobbe mot regjeringens privatiseringsprosjekt.

Tromsø SV skal jobbe for å rekruttere nok godkjente fosterhjem. Tromsø SV skal prøve ut en ordning med at kommunen kjøper boliger som tilbys par/familier som ønsker å være fosterhjem, slik at de kan få mulighet til å leie en egnet bolig av

kommunen for å kunne være fosterhjem.

Barnefattigdom

Stadig flere unger vokser opp i fattige familier i Norge. Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og omfordeling. Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge som står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp. SV vil at barnetrygd holdes utenfor når sosialhjelp skal beregnes, og SV vil jobbe for lav egenbetaling for kommunale tilbud til barn og unge

5. Helse og omsorg

For Tromsø SV er det en kjerneverdi at vi er villige til å betale kostnadene for god helse og omsorg. Gjennom helsepolitikken tar vi oss av de svakeste. God folkehelse handler om at hele samfunnet innrettes slik at vi forebygger helseproblemer. SV vil innarbeide folkehelseperspektivet i alle områder av kommunens utviklingsarbeid. Det handler blant annet om tilgjengelige friluftsområder, trygge veier, gode bomiljø, giftfri og næringsrik mat, gode kultur- og aktivitetstilbud og god luftkvalitet.

Tidlig innsats

Sammenhengen mellom oppvekstvilkår og senere helseutvikling gjør at vi særlig må styrke innsatsen for de yngste barna. De psykiske og fysiske helseplagene som følger mange barn med dårlige oppvekstvilkår gjennom livet er et underkommunisert folkehelseproblem. Ikke minst gjelder dette livslange plager som kan følge av vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep i barndommen. De som lever under eller nær fattigdomsgrensen er mer utsatt for helseplager enn andre. Det er derfor gledelig at barnefattigdommen er redusert i Tromsø innværende periode. SV vil fortsatt arbeide for å redusere antall familier som lever i fattigdom.

Tromsø kommune vokser med rundt 1000 innbyggere i året. Nye innbyggere kommer fra kommunene rundt oss, fra andre områder av landet, som flyktninger og som arbeidsinnvandrere. Den medisinske utviklingen gjør at vi lever lenger selv med kompliserte og sammensatte diagnoser som tidligere var dødelige, og kommunen møter nye utfordringer som krever flere fagfolk og ny kompetanse. SV er opptatt av at alle skal få god helsehjelp tilpasset sine behov når de trenger det.

Tillitsreform

Vi synes det er viktig å få fram at innbyggerne i Tromsø får gjennomgående gode tjenester fra kommunen og at de ansatte gjør en stor innsats hver eneste time i døgnet. Samtidig får kommunen stadig pålagt både flere og mer krevende oppgaver uten at finansieringen har holdt følge. Vi må satse mer på forebygging, lavterskeltilbud, tidlig innsats, rehabilitering og mestring. Gjennom tillitsreformen

skal de ansatte i førstelinjen sikres nødvendig kompetanse og i større grad få bruke sitt faglige skjønn i møte med brukere som på sin side får større medbestemmelse over egne liv.

Ta tilbake tjenestene

Tromsø SV vil at kommunen skal ta tilbake tjenester som i dag kjøpes av private firmaer innen hjemmetjenesten, miljøtjenesten, rusomsorg og barnevern. Rettssaken som tidligere ansatte fører mot Aleris Ungplan og BOI har avslørt hvordan arbeidstakere blir grovt utnyttet på bekostning av sikkerheten til både brukere og ansatte. Det er ikke innovasjon å finne nye måter å utnytte arbeidstakerne på. Privat Omsorg Nord (PON) er nå kjøpt opp av oppkjøpsfondet Nord Kapitalforvaltning og blitt til Helsepartner Nord-Norge. De skiller seg ikke lenger fra andre store helseforetak som kun har som formål å oppnå høyest mulig avkastning på investeringene sine.

Tromsø kommune bruker 250 millioner kroner mer på helse og omsorg enn gjennomsnittet av kommuner vi blir sammenlignet med. Når vi må bruke titalls millioner kroner på ekstra nattevakter i bygg som ikke tilfredsstillende brannforskriftene, sier det seg selv at det er penger som med fordel kunne vært brukt annerledes. Det samme gjelder når vi ikke kan tilby tilstrekkelig antall omsorgsboliger med base til mennesker med nedsatt funksjonsevne og derfor tvinges til å kjøpe dyre tjenester fra private. I kapitlet om økonomi beskriver vi hvilke tiltak vi mener er viktig å gjennomføre for å oppnå en sunn økonomi. Offentlig pleie og omsorg må også være effektiv, innovativ og omstillingsvillig. Både nye og

eksisterende institusjoner, som skal være brukernes hjem, må ha fokus på hjemliggjøring av institusjonslivet.

Ung i Tromsø

Ungdata-undersøkelsene forteller oss at mange av Tromsøs ungdommer sliter med et forventningspress til utseende, til sosial tilhørighet, om prestasjoner i utdanningen og idrett, med videre. Sosiale medier og reklame forsterker presset. For noen utvikler dette seg til psykiske lidelser som angst, depresjoner eller spiseforstyrrelser. SV fikk gjennomslag for at Tromsø, som en av de første kommunene i landet, innførte forbud mot retusjert reklame i det offentlige rom. Vi trenger dyktige veiledere i barnehage, skole, i fritidsklubber, skolehelsetjenesten og i Utekontakten. Samtidig er det viktig å dempe unødvendig konkurransepress som gjør at mange føler at de aldri blir bra nok. Ungdomsrådet er en viktig samarbeidspartner på dette området.

Gammel i Tromsø

De eldre i Tromsø er ingen homogen gruppe. Mange lever aktive liv som alderspensjonister med god råd og god helse, deltar i samfunnet som ressurspersoner i arbeidsliv og frivillige organisasjoner og har mange fritidsaktiviteter. De vet at det er viktig å holde seg i form, spise sunt og ha et aktivt sosialt liv. Noen planlegger sin egen alderdom ved å sørge for å flytte til en bolig som er tilpasset skrøpeligere helse eller er egnet til å motvirke ensomhet. SV vil støtte opp om tiltak som Seniorhuset og andre private initiativ som har som formål å gjøre livet tryggere og motvirke ensomhet blant den eldre del av befolkningen.

Tromsø vil bli en aldersvennlig by som fremmer aktivitet, god helse, deltakelse og livskvalitet for eldre. Infrastruktur og tjenester må tilpasses slik at de er tilgjengelige og inkluderende for eldre med ulike behov og funksjonsnivå.

Gjennom Eldrerådet gir seniorenne gode råd til

kommunen om hvordan de ser for seg morgendagens eldreomsorg. Tromsø har et helt nytt Helsehus, Otium er Norges mest moderne sykehjem, og vi planlegger nye Kroken Bo- og velferdssenter, som skal være spesielt tilpasset mennesker med demenssykdom. Kvaløysletta sykehjem må fases ut i løpet av få år og planlegging av hvilke behov som må ivaretas for denne bydelen må starte i neste periode. SV er for å gjøre bo-, velferds- og servicesentre til møteplasser for ulike aldersgrupper, slik de gjør blant annet i Lakselvbukt der skolen inviteres inn i ulike aktiviteter. Det er viktig å trekke nærmiljøet og frivillige organisasjoner inn i aktiviteter som er med på å skape gode opplevelser for eldre på institusjon. Nye boformer som for eksempel å blande studenter og eldre kan med fordel prøves ut.

Rekruttering og kompetanse

I dag har om lag 80 % av de som bor på sykehjem en demensdiagnose. Det er viktig å ha varierte tilbud til disse beboerne. En mann på 90 år vil ha andre interesser enn en kvinne på 55, eller en 60-åring med psykisk utviklingshemming som i tillegg har fått Alzheimer. SV mener det vil være behov for nye yrkesgrupper som psykologer og vernepleiere i morgendagens eldreomsorg. Konkurransen mellom UNN, kommunehelsetjenesten og private selskap om å rekruttere sykepleiere har uheldige virkninger. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som kan gi sine ansatte gode vilkår, for eksempel med tilbud om etter- og videreutdanning. SV har i budsjettet for 2019 satt av 5 millioner kroner til formålet og vi vil videreføre ordningen i årene framover.

Tromsø kommune bruker mye ressurser på mennesker med nedsatt funksjonsevne under 67 år og det bør vi fortsette med. Mange er avhengig av brukerstyrt-personlig-assistent (BPA) for å kunne gå på skole, studere, fungere i arbeidslivet eller være aktive sosialt og kulturelt. SV mener det er viktig at denne ordningen videreføres. For andre grupper vil arbeid og aktivitet være avgjørende for å kunne ha et meningsfylt liv. I tillegg må

Sommerlyst avlastningsboliger bygges.

Sosialt entreprenørskap

På området sosialt entreprenørskap skjer det mye godt arbeid i Tromsø, både av kommunens egne ansatte og ideelle organisasjoner. DREIS har utviklet seg til et nasjonalt forbilde for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Tromsø SV vil utvide ordningen der DREIS driver kantiner og kafeer, heller enn å redusere tilbudet. Mange med psykiske lidelser og rusavhengighet har fått hjelp til å ta grep om egen rehabilitering i kontakt med ideelle organisasjoner som Fontenehuset og Marborg. SV mener det er helt avgjørende at kommunen skaffer nok omsorgsboliger og utleieboliger. For mange blir veien tilbake til rusmiljøet kort dersom de ikke får et rusfritt boligtilbud etter rusbehandling eller endt soning.

Tromsø SV vil:

- videreføre tillitsreformen i hele kommunen.
- omstille i stedet for å nedbemanne og redusere tilbudet i helse og omsorg.
 - ikke privatisere hjemmetjenesten. Vi vil ikke lyse ut nye tjenestekonsesjoner og ikke forlenge gjeldende avtaler.
 - ta tilbake sentralkjøkkenet i kommunal regi, og etter hvert bygge kjøkken i kommunal regi ved alle sykehjemmene.
 - ta i bruk velferdsteknologi både i private hjem og i omsorgsboliger/-institusjoner.
 - bygge nye Kroken bo- og velferdssenter etter modell av demenslandsby.
 - starte prosjektering av nytt bo- og velferdssenter på Kvaløysletta.
 - satse mer på forebygging, lavterskeltilbud og rehabilitering for at folk skal kunne bo hjemme lengst mulig.
 - bygge nok omsorgsboliger, utleieboliger og ny avlastningsbolig.
 - videreføre arbeidet med heltidskultur og bemanningskontor.
 - satse på psykologer og vernepleiere inn i eldreomsorgen.
 - sørge for at alle sykehjem har tilgjengelig minibuss.

- videreføre vaksinasjonsprogrammet med hjernehinnebetennelse for Tromsø-russen.
 - skape en handlingsplan for å gjøre Tromsø til en aldersvennlig by.
 - Tromsø SV vil redusere egenandelene for praktisk bistand fra kommunen i hjemmet som f.eks. snømåking, husvask og lignende
 - ha fokus på å ivareta samiske pasienter i møtet med helsevesenet, både språklig og kulturelt.
 - sørge for at samisk språk- og kulturkompetanse i helsevesenet i kommunen heves, blant annet ved å gi de som innehar dette fortrinn ved stillingsutlysninger.
 - opprette et eget kommunalt råd for unge mennesker med funksjonsnedsettelse som skal fungere på lik linje som dagens eksisterende kommunale råd.
 - styrke den kommunale fysio- og ergoterapitjenesten med flere fysio- og ergoterapeuter for å få ned dagens ventetider
 - Tromsø SV skal arbeide for at lønnsnivået for sykepleiere og vernepleiere i Tromsø kommune skal være det samme som UNN, som et rekrutteringstiltak.
 - gå inn for krav om at alle ansatte i utelivsbransjen tar e-læringskurset "Ansvarlig vertskap" som anbefalt av Helsedirektoratet
 - Videreføre prosjektet TryggEST for å forebygge og hindre overgrep mot voksne og eldre

6. Næringspolitikk

Tromsø har gode forutsetninger for å produsere ren mat både innen fiskeri og landbruk. Vår natur trekker turister fra hele verden året rundt. Våre forskningsmiljøer er kunnskapsleverandører til næringsinnovasjon på mange områder. Tromsø SVs mål er å spre makt og rikdom i samfunnet, og gjennom næringslivspolitikken skal vi sørge for at flere får ta del i verdiskapningen.

Mulighetene for vekst i Tromsø kommune ligger spesielt innen fiskeri og turisme. I tillegg vil SV særlig fortsette å legge til rette for videre vekst i handels- og i byggenæringen, og fortsette å bygge ut det arktiske landbruket. Vi skal gi gode rammer for hele næringslivet i Tromsø.

Et klimavennlig næringsliv

For SV er det viktig at veksten i Tromsø er miljøvennlig. Vi vil derfor bruke kommunens verktøy der vi kan for å fremme miljøtiltak. Det betyr at vi vil stille krav til næringsvirksomhet. Vi vil stille midler tilgjengelig for miljøvennlige prosjekter der det er aktuelt.

A-krimssenter og Oslo-modellen

I Tromsø, som ellers i landet, blir det seriøse næringslivet utfordret av aktører som omgår arbeidslivets lover og regler. Det gjelder også kommunale underleverandører som gjør seg skyldige i skatteunndragelser, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. SV går inn for at det skal etableres et A-krimssenter i Tromsø for å bekjempe de useriøse aktørene. Oslo-modellen vil være et viktig redskap.

Næringspolitikk handler om helheten. I hele Norge er det en kamp om de gode hodene og hendene. Det betyr at næringspolitikk også er å ha interessante og varierte kulturtilbud, overkommelige boligpriser, en velstelt by, gode barnehager og skoler, god infrastruktur og friluftsområder som gjør kommunen til en attraktiv plass å bo.

Flere arbeidsplasser både i offentlig og

privat sektor

Tromsø er et senter for kunnskap, forskning og innovasjon i nord, med viktige offentlige arbeidsplasser som er helt avgjørende for at landsdelen skal kunne ha samme velstandsutvikling som resten av landet. Det er viktig å ha en balanse mellom offentlige og private arbeidsplasser, og SV støtter Næringsforeningens mål om 2000 nye arbeidsplasser i privat sektor innen 2022. Det vil tiltrekke kommunen variert kompetanse på flere områder.

Tromsø SV vil:

- at kommunen opptre forutsigbart både i møte med kommunens næringsliv og med kommunens innbyggere.
- tilrettelegge for flere private bedrifter i kommunen.
- støtte Næringsforeninga i Tromsøregionens mål om 2000 nye arbeidsplasser i privat sektor innen 2022.
- digitalisere kommunens søknads- og saksbehandlingssystemer.
- videreutvikle kommunens digitale kommunikasjon med innbyggere.
- ivareta næringslivets behov for varetransport i bilfrie sentrumsområder.
- bidra til økt tilgang til næringsarealer/næringslokaler for små og mellomstore bedrifter, herunder vurdere næringspark, f.eks. på Tromsdalsfyllinga.
- arbeide for at flere offentlige arbeidsplasser skal flyttes ut fra Oslo-området til Nord-Norge.
- legge til rette for næringsarealer og næringslokaler for små og mellomstore bedrifter i kommunen.
- legge til rette for næringsaktivitet i første og

andre etasje i alle leilighetskompleks i sentrum.

- gjøre veien fra forskning til anvendt bruk av kunnskap mindre.
- at kommunen og alle leverandører av varer og tjenester til kommunen skal forplikte seg til å vektlegge sikkerhet ved valg av transportør for å bidra til trafiksikkerhet. Leverandører som er med i Vegvesenets prosjekt «trygg trailer» skal foretrekkes når kommunen handler inn varer og tjenester.
- Bruke kommunens innkjøpsmakt til å handle lokalt så langt det er mulig, forutsatt at de aktuelle bedriftene har ryddige arbeidsvilkår

Fiskeri og havbruk

Vårt mål for fiskeripolitikken er å realisere idealene i havressursloven. Fisken skal tilhøre folket og de viltlevende marine ressursene skal bidra til å skape verdier langs kysten.

Havet er sentralt i næringsutviklingen i Tromsø. Kommunen er den største sjarkkommunen i Norge, har den største fiskerihavnen i Norge, og har avansert forskning og industri innen marin bioteknologi. Havet er fremtiden for Tromsø.

Oppdrettsnæringa er økonomisk viktig for Tromsø. SV ønsker oppdrettsnæringen velkommen til Tromsø, og ønsker en videre vekst i næringen. Samtidig skaper også næringen store forurensingsproblemer og er i konflikt med tradisjonelle fiskeri om areal, og gjennom skader på gytefelt og reker samt gjennom utslipp av kopper og andre kjemikalier. Fremtiden for oppdrettsnæringen i Tromsø er i form av nullutslippsanlegg.

SV vil legge til rette for utviklingen innenfor fiskeri og bioteknologi i Tromsø. I første omgang er hovedutfordringen å skape større verdier av all den fisken som landes frossen i Tromsø og som går rett ut av kommunen, og til dels ut av landet, uten å bidra til verdiskapning.

For å oppnå dette vil Tromsø SV:

- arbeide for etablering av testanlegg for industri som utnytter råstoff fra havet.
- legge til rette for en miljøvennlig omdanning av fiskeflåten gjennom å få bygd ladestasjoner som muliggjør drift av hybridsjarker i Tromsø.
- stille krav om nullutslippsanlegg i behandlingen av Kystsoneplanen.
- bruke alle tilgjengelige virkemidler til å sørge for at eksisterende anlegg blir nullutslippsanlegg.
- arbeide for gode veier og havneforhold for å sikre effektiv transport av varer og produkter.
- jobbe for sterkere kobling mellom forskning og næringsliv for å sikre nyskaping og innovasjon.
- sikre drift av distriktsskoler og distriktsbarnehager nær fiskerivirksomhet.
- etablere næringsvirksomhet for flere aktører ved Tønsnes Havn, hvor kaianlegget kan utnyttes til landbasert aktivitet innen fiskeri- eller havbruk.
- benytte næringsfondet til utvikling av næringsliv i både by og distrikt.

Turisme

Tromsø er en attraktiv destinasjon for turister fra hele verden. Vi har unik natur, vi har nordlys og midnattssol, og vi er i Arktis. I tillegg har vi god infrastruktur, som gjør det enkelt for turister å besøke oss. For Tromsø er turismen en potensiell gullgruve. Tromsø har allerede 4300 ansatte i reiseliv, og tjener årlig 127 millioner kroner i skatteinntekter fra reiselivet. Begge disse tallene øker. Denne økningen kan ikke rettferdiggjøre flere søndagsåpne butikker. Turistenes ønske om å oppleve arktisk natur skal ikke gå på bekostning av norske arbeidsvilkår. Allerede i dag starter vanlige tromsøværing bedrifter knyttet til turismen. SV vil hjelpe disse bedriftene til å lykkes.

Samtidig fører turismen til økte klimagassutslipp og slitasje på Tromsøs unike natur. Tromsø er bare et attraktivt turistmål så lenge vi har unik natur. Det er derfor viktig at Tromsø beholder den unike naturen. Det er ikke bare en verdi i seg selv å ha vakker natur, men det er også god næringspolitikk. Tromsø kan bare ha turisme dersom den er bærekraftig. SV skal bidra til at næringen blir enda mer profesjonell. Samtidig som strukturen med

mange små aktører beholdes, må ansvaret og kunnskapen i næringen utvikles videre.

Derfor vil SV at kommunen skal stille krav til flytrafikken og til cruisenæringen. Cruisenæringen står for enorme klimagassutslipp lokalt, langt større enn flytrafikken. Cruiseskipene forurenses også lokalt gjennom å gå på tungolje og gjennom å slippe ut søppel fra skipet. SV ønsker cruiseturismen velkommen, men vil også stille krav om miljøtiltak for de cruiseskipene som ønsker å bruke vår havn.

Vi vil bygge ut kommunens infrastruktur for å ta vare på naturen, som trapper på mye brukte stier, toaletter i distriktet, parkeringsplasser og annen infrastruktur. For å betale for disse tiltakene vil SV innføre en lokal turistskatt.

Tromsø SV er tilbakeholdne med å støtte prosjekter som medfører store inngrep i naturen. Eksempler på slike prosjekter er hytteprosjekter i Håkøybotn og i strandsonen. Vi stiller oss positive til prosjekter som gjør byen til et mer attraktivt reisemål for turister, som f.eks. et nytt alpinanlegg i Håkøybotn.

Island har i dag 1,8 millioner årlige turister. En sentral del av deres turiststrategi har vært å tiltrekke for internasjonale filmproduksjoner. Den mest kjente innspillingen er Game of Thrones. Det er anslått at 20 prosent av turistene som kommer til Island, ble inspirert av å se naturen på film. Tromsø SV stiller seg positiv til en nordnorsk filmkommisjon i Tromsø, som skal jobbe for å tiltrekke filmproduksjoner til Nord-Norge.

Tromsø SV vil:

- sørge for raskere behandling av søknader fra kommunens turistbedrifter.
- stille krav til en mer miljøvennlig cruisenæring, f.eks. ved bruk av tungolje i vårt farvann og dieselaggregatet i Tromsø havn.
- stille krav til cruisenæringa om å tømme søppelet mens de er i havn, ikke ute i havet.
- bygge ut kapasiteten for landstrøm i Breivika.

- jobbe for å gjøre Tromsø til en snuhavn og starthavn for cruiseskip.
- innføre en turistskatt.
- bygge ut infrastruktur som trapper, toalett og parkeringsplasser i distriktet.
- si ja til et alpinanlegg i Håkøybotn, og nei til en storstilt hyttebygging.
- jobbe for å få en nordnorsk filmkommisjon til Tromsø.
- øke kommunens bruk av telefon- og videokonferanser for å erstatte flyreiser.
- støtte opp om utviklingen innenfor kreative næringer i Tromsø
- arbeide for at det ikke blir opprettet vindkraftverk på områder innenfor samiske reinbeitedistrikt med mindre det samiske folk aktivt ønsker dette.

Arktisk landbruk

Vårt mål er at maten skal produseres lokalt. SV vil ta hele landet – ja, hele kommunen i bruk. Arktisk landbruk har vært og skal fortsette å være viktig for Tromsø. Vi vil styrke læringen om landbruket, særlig gjennom å støtte opp om Holt Læringstun, ta vare på tradisjonelle arbeidsplasser i distrikts-Tromsø og gi folk mulighet til å nyte naturen utenfor stuevinduet deres.

SV vil:

- kjøpe eiendommen på Holt fra staten.
- sikre god matvaresikkerhet ved å opprettholde et sterkt jordvern og stimulere til økt framtidig matproduksjon. Derfor sier vi nei til boligutbygging på Holt.
- gi Læringstunet en festeavtale for å utvikle tomta.
- skjerme Læringstunet fra kutt i kommunens budsjett de neste årene.
- støtte opp om de frivillige initiativene til andelslandbruk og felleshager.
- at den som driver landbruk bør få anledning til å eie jorda. SV ønsker lokalt å motvirke salg av landbrukseieendom til andre formål eller til eiere som ikke bor på stedet.
- så langt det er mulig skal Tromsø kommune kjøpe fra lokale produsenter.

Bygg og anlegg

Byggenæringen er Tromsøs største næring. SV vil støtte opp om fortsatt vekst i byggenæringen.

Bygg genererer klimagassutslipp gjennom bruk av energi og materialer både i byggeprosessen og gjennom byggets levetid. Fokus må derfor være på å fase ut bruk av fossil energi og fremme produksjon av fornybar energi og bruk av klimavennlige materialer. Samtidig vet vi at en helhetlig planlegging av områder med klimavennlig mobilitet er like viktig som bruk av materialer og valg av energisystem. SV vil støtte opp om innovasjon i byggenæringen som fremmer klima og miljøhensyn.

Den seriøse byggenæringen utfordres av useriøse aktører som opererer på markedet med sosial dumping og liten respekt for arbeidslivets lover og regler. Næringa er avhengig av utenlandsk arbeidskraft og fristelsen kan være stor til å utnytte arbeidstakere som ikke vet om sine rettigheter. Slike aktører er en fare for den seriøse del av næringa. SV vil fortsette arbeidet med å utvikle Oslo-modellen i Tromsø, som stiller krav om:

- bruk av i all hovedsak fast ansatte i minst 80 prosent stilling
- tarifflønn mellom oppdrag i de tilfellene innleid arbeidskraft brukes.
- faglærte håndverkere: 50 % av arbeidende timer innen bygg- og anleggsgfag skal utføres av fagarbeidere eller personell med dokumentert fagopplæring.
- at minimum 10 % av arbeidende timer utføres av lærlinger i fag med behov for flere lærlinger.
- kun ett ledd i underentreprenørkjeden. Her regnes bruk av innleie som ett ledd.
- forhåndsgodkjennelse fra kommunen om bruk av underentreprenør og innleie.
- god norsk for alle nøkkelpersoner i prosjektet.
- HMS-kort fra dag én og registrering i det elektroniske registreringssystemet HMSREG (SELMA), samt krav til dokumentert yrkesskadeforsikring.

- lønns- og arbeidsvilkår på samme eller høyere nivå enn allmenngjorte, landsdekkende eller lokale tariffavtaler.
- sporbar betaling til arbeiderens bankkonto, og forbud mot kontant betaling.
- i så stor grad som mulig stille krav om fossilfrie byggeplasser i Tromsø

7. Kultur og idrett

Kultur og idrett er viktig for utviklingen av sosiale fellesskap, inkludering, debatt og kunnskap. Tromsø er en kommune med et rikt kultur- og idrettstilbud – der mange får noe å være interessert og engasjert i. Kultur er limet i samfunnet.

Tromsø skal ta vare på historien. Hvor vi kommer fra er viktig for å bygge identitet. Idretten forener og inkluderer i gode fellesskap. Tromsø SV vil sikre lik tilgang til kultur og idrett for alle.

Kommunen der meninger brytes

Demokratiet forutsetter et bredt ordskifte, der alle slags ytringer kommer frem. Det offentlige ordskiftet kommer under press når de tradisjonelle mediebedriftene må redusere virksomheten sin. Dette går utover muligheten til en reflektert og opplyst samfunnsdebatt. SV vil arbeide for at kommunen legger opp til et levende demokrati – der motstandere møtes og meninger brytes. Vi skal støtte opp om muligheten til å engasjere seg i byen, og fortsette den kommunale støtten av demokratifremmende aktiviteter, som Arctic Frontiers og Internasjonalt Seminar i regi av FN-sambandet.

Festival- og idrettsbyen

Tromsø er en kulturby av internasjonal klasse. På få år har Tromsø gått fra ingen til omtrent én festival i måneden! Vi har TIFF og Nordlysfestivalen, Vårscenefest, NUFF, Buktafestivalen, Ordkolotten – Tromsø Internasjonale Litteraturfestival, Insomniafestivalen, Tromsø Internasjonale Kirkefestival, UKM, Kulturnatta Tromsø og Barentsjazz Festival. Hålogaland Teater og NOSO gleder byens befolkning med teater og musikk hele året. Tvibit har utviklet seg til et ungdommens kultur- og kompetansesenter innen film og musikk. Midnight Sun Marathon, Samefolkets Uke og Rakettnatt er også viktige ressurser for kommunen. Det vi mangler er en større scene for de store begivenhetene og et Samisk Hus – et kultursenter hvor hele Tromsøs befolkning og tilreisende kan bli kjent med samisk kultur.

Tromsø har med sitt allsidige idrettsliv bemerket seg i både lokal, regional, nasjonal og internasjonal

sammenheng. SV vil fortsatt arbeide for gode rammebetingelser for både bredde- og toppidretten.

Kulturskolen

Kulturskolen er et viktig tilbud til barn og unge i Tromsø. Den gir unge mulighet til å lære og utvikle kulturelle uttrykk. Det bidrar til livsglede. SV arbeider for en desentralisert kulturskole med tilbud i alle bydeler og bygder. Gjennom å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom kulturskolen og SFO/skole kan flere få tilgang til kulturskoletilbud i Tromsø. Tromsø SV vil arbeide for at ikke prisen på kulturskolen skal hindre noen i å delta.

Haller der folk bor

Fritidsaktiviteter er en viktig arena for integrering og for at barn skal møtes på tvers av bakgrunn. Aktivitetene er viktige for å leve et godt liv i Tromsø. SV vil at alle barn skal ha like muligheter til å delta på fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes betalingsevne. Vi vil styrke de kommunale ordningene som bidrar til at tromsøværingene med dårlig råd ikke stenges ute.

Utbyggingen av haller og anlegg for barne- og ungdomsidretten går for sent. Gode fasiliteter er viktig for at flere kan delta i barne- og ungdomsidretten. Vi vil prioritere haller i bydelene framfor å bygge Tromsø Spektrum. SV skal også utarbeide løsninger for at flere skal kunne være med, og gjennom redusert halleie arbeide for at egenandeler ikke hindrer barn og unge i å delta.

Alfheim skal ikke privatiseres

SV skal også være med på å finne en løsning for

hvordan Alfheim og driften av bassenget skal sikres for fremtiden. Dette er et historisk viktig og verdifullt område med praktbygget, med svømmehallen og med sports- og helseanlegget, som har vært viktig for Tromsøs beboere i flere generasjoner. Alfheim skal ikke overlates til eiendomsspekulanter. Verken bygningen eller parkområdet rundt skal selges til private. Vi vil sikre videre drift av Alfheim Aktivitetshus, som er et viktig møtested for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- at satsningen på ungdomshuset Tvibit opprettholdes, slik at ungdom har tilgang på øvingslokaler og andre kulturtilbud.
- at alle barne- og ungdomsorganisasjoner skal ha tilgang på å låne lokaler til møter og arrangementer, herunder at kommunen skal gjøre det enklere å følge branninstruksene til skolene.
- beholde kulturkortet.
- videreutvikle utleiesentralen Turbo i samarbeid med Tromsø Røde Kors.
- sikre ferietilbud for barn mellom 7 og 16 år, i

Tromsø SV vil:

- arbeide for å utvide ordninger som gjør at barn fra lavinntektsfamilier får oppleve kulturtilbudene på lik linje med andre barn.
- bygge haller og anlegg i tråd med investeringsplanen.
- Kommunen skal arbeide for realisering av Samisk hus – et møtested for samer, for å styrke og utvikle samisk språk og kultur.
- videreutvikle folkebiblioteket i sentrum, og være en garantist for at biblioteket i Kroken ikke legges ned.
- beholde Tromsø kommunes støtte til Internasjonalt seminar.

samarbeid med ideelle organisasjoner.

- jobbe for en felles utvidelse og forbedring av PEM og VT på tomten som ligger bak.
- Kommunen skal styrke og utvikle det samiske språksenteret Gáisi.
- tilse at Tromsø kommune følger opp innholdet i Samarbeidsavtalen med Sametinget.
- arbeide for at festivaler og andre arrangementer som får kommunal støtte i størst mulig grad skal tilfredsstille krav til å være universelt utformet/tilgjengelig for alle.

8. Verden i Tromsø – Tromsø i verden

Tromsø er en flerkulturell kommune som består av mennesker fra nesten 150 forskjellige nasjoner. I hovedsak er tromsøværingene med innvandrerbakgrunn godt integrert i skole og arbeidsliv og er en ressurs for byen. Det er viktig at de som kommer til Tromsø kan beholde sin kulturelle og etniske identitet. Tromsø SV vil bekjempe alle tilløp til rasisme og fremmedfiendtlighet som vil splitte samholdet mellom folk.

Integrering

Det er et kvalitetsstempel for byen vår at folk fra hele verden ønsker å bosette seg her i det arktiske nord. Kommunen har et ansvar for å legge til rette for alle som kommer hit, enten de kommer for å studere, arbeide, har flyktet fra hjemlandet eller av andre grunner. I 2018 opprettet Tromsø kommune et integreringsråd som skal gi råd, informere utad og skape inkluderende aktiviteter gjennom samarbeid med ulike fagmiljøer, frivillige organisasjoner, næringslivet og innvandrersamfunn. Tromsø SV støtter opp om arbeidet i integreringsrådet.

Flyktninger

På verdensbasis er 68,5 millioner mennesker på flukt. Mange lever i flyktningeleire under elendige forhold: de mangler mat, vann, klær og medisiner. Og ikke minst, etter år i teltleire uten å komme videre har mange mistet håpet om en bedre tilværelse. I denne situasjonen har Norges regjering sammen med USA og EU strammet inn asyl- og flyktningepolitikken. Asylmottaket i Tromsø er lagt ned. Mottaket for enslige mindreårige flyktninger står tomt. Kommunen har kapasitet til å ta imot langt flere mennesker på flukt enn det vi blir bedt om. Tromsø SV mener situasjonen er uholdbar og vil legge til rette for at flere flyktninger skal få komme hit.

Tidlig bosetting og arbeid

Tidlig bosetting og god norskopplæring er en forutsetning for å kunne skaffe seg utdanning og

tilgang til arbeidslivet. SV vil at ordningen med introduksjonskurs skal gjøres mer fleksibel slik at alle får den innføringen i norsk språk og kultur som de trenger for å gå videre. For barna er det helt avgjørende at de kan være med på fritidsaktiviteter på lik linje med alle andre barn. Enslige mindreårige flyktninger skal ha like rettigheter til et trygt og godt liv som andre ungdommer. Målet med integreringen er økt kunnskap og deltakelse i arbeids- og samfunnsnivå. På den måten bygges gjensidig tillit og vi kan motvirke utenforskap og radikalisering.

Frihet for alle

Det finnes utfordringer som handler om omskjæring, tvangsekteskap, sosial kontroll, æreskultur, rasisme og kriminalitet. Det er et skjult, men økende problem at mennesker på flukt utsettes for menneskehandel. Motstrategien her er godt integreringsarbeid gjennom kunnskap, utdanning og arbeid. Homofile og unge jenter med innvandrerbakgrunn som modig kjemper for sine rettigheter, har vår fulle støtte. Tromsø SV støtter SEIFs arbeid mot æreskultur og tvangsekteskap. De grunnleggende verdiene om å kunne leve sine liv i frihet skal gjelde alle innbyggere i Norge, uansett etnisk og kulturell bakgrunn.

Tromsø SV vil:

- gi signal til regjeringen om at kommunen vil ta imot flere flyktninger.
- innføre målrettede ordninger som gir innvandrere hjelp til jobbsøking.

- sikre flere praksisplasser og god oppfølging i alle deler av kommunens virksomheter og oppfordre næringslivet til å gjøre det samme.
- inngå samarbeid med øvrige offentlige instanser og arbeidslivets organisasjoner for å bekjempe menneskehandel.
- bedriftene skal ikke kunne ha flere praktikanter etter hverandre i samme stilling over lengre tid. Praksisplass bør føre til ansettelse.
- satse på arbeidstreningstiltak rettet spesifikt mot minoritetskvinner for at kvinner med innvandrerbakgrunn sikres selvstendige rettigheter og tiltak for å komme ut i jobb.
- styrke den flerkulturelle kompetansen i kommunen, og styrke frivillige organisasjoner som arbeider for inkludering av kvinner i jobb og i samfunnet.
- støtte opp om arbeidet mot homofobi, æresvold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.
- støtte frivillige organisasjoner innen kultur og idrett som driver inkluderende arbeid for barn og unge.
- sørge for at kommunikasjon med kommunen i størst mulig grad kan foregå på samisk, dersom det ønskes av brukere av kommunens tjenester.
- fortsette vennskapsbysamarbeidet med Gaza.
- videreføre og konkretisere kommunenes vedtak om boikott av israelske varer.